

türk dillərindən əklər

**TÜRK
DILLƏRİNDƏN
ƏKLƏR**

HƏSƏN BƏY HADI

1382

2003

Təbriz şəhəri

kitapda işlənən simgələrin açısı (açarı):

< kök göstərən

> kökdən törənən

<> kök birliyin göstərir,

met < metatez : səslərin yer dəyişməsi. örnək : **sık** < _{met} > **kıs**. - **qaş** < _{met} >
> **şaq**.

Sözlərin yanında işlənən sayıların açıqlaması:

- .-1. türkiyə. -2. azərbaycan. -3. başqurd. -4. qazaq. -5. qırqız. – 6. özbək. - 7. tataristan. -8. türkmən. -9. uyğur. -09. dərlemə sözlüyü. (– **dər** : dərlemə sözlüyü). 10. yakut .-11. qaraçay.-12. monqol.-13. oral altay. -14. xarəzm. - 15. kumuq. -16. sənglağ. -17. tuva. – **tarama** : tarama sözlüyü. - **ka** : mahmıd kaşğarlı toplusu. - **əndəlusı** : kitabı əl idrakil lisanəl ətrak.

türk dillərindən əklər

A	kiçildici ək	uv . ev	yuva
A		ağlara	ağlar kimi görünmək
A	ak	xırxıra	kırkırak qınaq
A	ı	yonğa	yonğı: rəndə
Ab	çi	qarab	Gözəkçi
Ab	ğav	sırxab	sarığav
Ac		taxac	
Aç		qarmaç	qarışdırmaq aracı, çalqı(aracı) çalqıç: çalma aləti
Aç	ca	bozaç, bozumsu	bozca, bozraq, bozraq
Ad	at, ed	başat	başə keçirmək, başə qoymək
Ak		dıllak	dılak < dil+ ak.
ak	qan	yapışak	yapışqan
Aq	ğa	batlaq	batğa
Aq	sı. tiq. sıq. çiq.	acımtıraq	acımsı acımtıq acımsıq acımcıq
Aq	as, aş	ağırraq	ağras : az ağır. ağraş.
Aq	əri, qəru	bunqaq	bükük, qarı, köhnə, əldən düşmüş < bunqamaq: səfehləmək, alın tirmək, uşalıq etmək
Aq		burunlaq ₈ batlaq	yekə, uzun burunlu batğa
Aq		çıraq	
Aq		çolaq	qolaq _{taraa} bir əli qurumuş kiməsnə qolaq əlli\ qolaq əl\ quru əl.
Aq	it	daraq	darit
Aq	ka	dayanaq	dayanka
Aq	at	dussaq, tutsaq	qazamat
Aq	on	güldan	güldon
Aq	maq	qaçaq	< qaçmaq
Aq		qaypaq	züvgan < qaypamaq: züvmək
Aq		qınaq	

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Aq		qiv <u>ra</u> q	iti, dartılı, çəkilmiş< qıvırmaq : dartmaq, büzmək, qıvrışdırmaq, tıncıqdırmaq
Aq		qıy <u>a</u> q	hünkür, qudurqan, vəhşi, asav< qıymaq: doğramaq, qırmaq, əsirgəməmək, rəhmisizlik
Aq		qol <u>a</u> q	əlsiz, çolak, qolsuz
Aq	qu	qoş <u>a</u> q ₉	qoşqu : şarkı
Aq		qul <u>a</u> q	səs ocağı; otağı
Aq		ora <u>q</u>	
Aq	amaq	oyn <u>a</u> q	duraksız, sözcən<oynamaq : çabalamaq
Aq	paz	sus <u>a</u> k	supaz
Aq		tuta <u>q</u>	dodaq, qulaq, dayaq, yanaq, yataq
Aq		tutsa <u>q</u>	dussat qazamat
Aq	lı	yağ <u>a</u> q ₉	yağlı (kağız, pərdə)
Aq		yama <u>q</u>	yapışiq < yamamaq:yanaşmaq, yakınlaşmaq
Aq		yara <u>q</u>	lazım, gərək < yaramaq: lazım olmaq, dərdə dəymək
Al	li	ağra <u>l</u> ₈	ağırli ağral + maq: ağırlanmaq
Al		an <u>ç</u> al	öncə, onca, ança, əvvəl,
Al		ara <u>l</u>	meydan
Al	(almaq) an	boya <u>l</u>	boyan
Al		çata <u>l</u>	
Al		dikira <u>l</u> ₁₁	zorla, yalnız, ancaq
Al		qura <u>l</u>	qanun
Al	an	oya <u>l</u>	oyan
Ala <u>ğ</u> (+)	zol gedip yatan, böyük uzun əpəlik, sıra	savala <u>ğ</u>	bolluk, çokluk, səpələ <u>ğ</u>

türk dillərindən öklər

	dağlar, ilsilə sər- sərə, sır - sıra		
Alç	laç	qovalç	kovlaç, içi boş, kov, kof
Alqa	ma	qutulalqa ₈	qutulma. azadlıq.
Almaq	olmaq	dinc + əlmək	dinc + olmaq
Am	ar, ım	bulam	bucar ğarım ğatım
Am	cu, cı	qoram ₉	qaracı, qorucu
Amaq	almaq	qocamaq	qocalmaq
Ampay		süzəmpay ₉	uzun
An		qıran-qırana,	qırha –qır
An	ca	axan	axarca
An	ar, un	aşğan	aşğar
An	al	başlan	başal
An		dolan ay ₈	ay dolusu
An	dan, yan, lan	kovan, kəndvan	
An		qanan	
An	ağ	qaran ₅	qaranğ qorucu
An	edən, qoruyan sahiblik göstərir	qıran-qırana,	qırha –qır
An		Tozan	toz salan, toz edən, toz kimi
An	ən	tozan	incəcik toz danası
An		Tozan	toz salan, toz edən, toz kimi
An	ar	yaşan	gizlədən
An		yazan	yazar
Ar		axtar	kullanan
Ar	eyləm, keçit, dönəm simğəsi	alar	al rəngə dönmək
Ar	an	günəbaxar ₈	günəbakan
Ar	at	qırılar	qırılət ₅
Ar	an	yatar	yatun, yatan
Ara		axşamara	
Ara	yer, çağ,	astara: ast	axşam çağı

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

	zaman	yer	
Ara	yer, çağ, zaman	qıvraq	iti, dartılı, çəkilmiş< qıvırmaq : dartmaq, büzmək, qıvrışdırmaq, tıncıqdırmaq
Ari	əri, qəru	içəri	içqəru
Arı	qəru	dışarı	dışqəru
Art		alart	qızart
As		yoknas ₈	yoğun, yoğunlaşmaq.
Aş	as, ak	ağraş	ağras: az ağır, ağırırak
Aş		qaraş	görüş, qarşı qarış alışı danışı birbiri arasında əyişmək
At	çokluğa bağlayıcı söz	başat	bilgi. öncü. başaman, ağaman. öncü, öndə gedən, ağaman, güclü olan onat iyi, düzgün, dərli-toplu,
At	atmaq, edmək eyləmin göstərir	başat !	başə keçir, başə qoy, anlat, başə sal
At		bolat	bol, çox
At		deyişat	söz, şeir.
At	in	elät	elə bağlı
At	ər	elät	ellər
At		gedişat	davranış, hərəkət
At		gözat	qırılar
At	yer	qalat	qalınan yer, orun
At	mənsubiy yət əlaməti	qanaat	qol, yol, su yolu
At	aq	qazamat	dussaq, tutsaq
At		qırilat ₅	minikli, miniki olan
At	luk	qumat ₉	qumluk
At		oğlat	törənlər, uşaqlar
At	qat	onät	onqaylı, onarlı, onqat iyi, düzgün
At	yan	parçalat	parçalayan

türk dillərindən əklər

At	lak: yer anlamında	suvat	sulak
At		şabbat	əlin arası
At		yazlat ₉ yaylat qışlat	yazı, qışı çocun keçirilən sovrulan yer
At		ulağat	elçilər, çaparlar, ulaklar.
At(?)	rat?	uğrat	dərlitoplu arvad, tuxumluk
Av		aldav ₈	hilə
Av		qolavramaq ₈	əldən düşmək
Av	lu	qumav	qumlu(yer)
Av		qurav ₈	sağlam, sağ (qurav uşaq)
Az	maq	ağlaz	ağlamak
Az		alaz	alız, azacıq od
Az	ca	arıkaz	arıqca, zayıfca
Az	vurğu, tə'ki d əlaməti	ayaz	ayazlı, soğuk
Az		boğaz	yüklü, hamilə
az		burnaz	burnun uc sümüyü uca olmaq
Ba		komba	
Ban		qadban	qaqığan.
Ban	band	dilban	dilbənd, dilmanc, tərcüman
Ban	yan, yən	meyiryan, meyiryən	meyirban
Ban		qaytaban	sürü.
Band	ban	dilbənd	dilban, dilmanc, tərcüman
Bar	bər, dəs, ləs, ləş, şəl, sal	çalbar, çalabər çəpləş, çəbdəs ₉ çəpləs, çəpşəl çapsal	iti, zirək, sever
Bat	maz	axbat ₅	axmaz
Bay	maz	qarabay	bakmıyaraq
Bayt	boyt₅, məz	bitbayt,	bitməz

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Baz	bar . var met zab < zav < sav < səv, sev, sak	quşbaz oyunbaz subaz	
Baz		yobaz	
Beyt		bilbeyt₅	biləməz
Bə	gə	düz bə düz	düxgə düz, düz düz bə
Bən	lən – men	onunbən	onunlən, onunla, onun ilən
Bəy		getbəy	getməz, getməs
Bəy₁₃	mə, nə	gedbəy	gedmə, gednə
Bil	met > lib	qabil	qalib
Bir	işdə başarılıığı göstərir	atqır	iyi atan(yaraq), gur səslı (tüfəh), iyi od açan ovçı, kəsgin qılınc
Boso	masa	olboso	olmasa
Boyt	məz	düşünboyt	düşünəməz
Boyt	az	oylaboyt	olamaz
Boz		oyunboz₆	
Ca			
Ca	an	axrca	axan
ca		aluca	daha aciz
ca	aç- raq	bozca, bozumsu	bozac, bozraq, bozraq
ca		yayanca	yaya olaraq
Cağ		alcağ	
Cağ	caq, Yer, halet, zaman bildiren	bükcağ	> bucak
Cağ		kovcağ	qucağ
Cağ		qonğurcağ	qonğursak
Cağır		qarcağır	
Cağız	cığaz. kiçildici ək	quşcağız, evcicağız,	qurtcağız
Caq		qabcaq	
Caq		quluncaq	yeni doğmuş tay
Caq		tancaq	yastanacaq
Caq	qaç	utacaq	utanqaç
Caq		yalınccaq,	cascavlaq, çıplaq

türk dillərindən əklər

		yalıncaq	
Cal		qılcal	qıl kimi
Can		acyanca <u>n</u>	acıyank <u>ən</u>
Cank₈	yan	başarcank ₈	başaryan
Car	qar	kavcar	kavqar: qovqar
Car		suvcartmaq	suv car etmək
Carak	sıraq, sayak	ağcarak	
Carmaq	meyil etmək, sarmaq, sovmaq	çalcarmaq	çalsarmaq
Carmaq	sar	ğancarmaq	az qanamaq
Carmaq	lan	yağcarmaq ₈	yağlanmaq
Cartma		suvcartmaq	suv car etmək
Cə	muva^fıq, istənilən şəkildə, uyğun	diləkçə	
Cək	cə	arqıncaq	ərkinçə: yavaşdan, yavaşca, səssizcə
Cək	cak, cik, li,	bucak	kəş, man, verən
Cək	ən	əğirəcək	əğirən
Cək	çağ	ertəcək	
Cək		gericək	sonraki, ən son, sona doğru
Cək	keş	qədirkeş	qədirman
Cək	kən	gedicək	gedərkən
cək	lük	öncək	önlük
Cəng	çi. man dilək, istəyi gərsətir	həvəscəng	həvəssəng
Cı	çıl	bahaçı	bahaçıl
Cik		evcik	
Cik		kircik	azcak kirli
Cık	çə	acsık	accıq, acçə
Cık	kiçildici ək	azacık, azacuk	səhər çağı
Cıq	əzizləyici ək cük	anacıq	

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Çıra₈		aylancır ^{ama} q	Dolaşmaq, dolanmaq, gəzmək, aylanmaq
Cu	< çı, şu, çıkdu, çəki, çı, saku, su	istilaç ı	istilac <u>u</u>
Cuq	kiçildici	qabcuk	sünnətdən kəsilən parça. fındığın iç qabığı. kiçik çuval. pamuk qozasının sərt qismı
Cuq		qızıl <u>cuq</u>	həsbənin yumşağıdır
Cü	gər	üzü cü	üzəgər ₈
Cük		özbük	
Cüq	kiçildici ək	yüksə cüq	az yüksək
Cül	sül	ölü mcül	ölümsül
Cül	sər	ölü mcül	ölümsər
Ça		xonça	qunça
Ça	met > ak	qova ça ₈	ğozak : pambıq
Ça	sa	yok ça	yoksa: olmuya, yok kimi
Çağ	san, şak, çan		
Çağ	ğan. qar	alış ğan	alışqan, alışqar
Çak	şak	ağır çak	ağırşak
Çak	yerlə zaman göstərən ək çağ, kaç	quş çak	quşkaç ₉ , səhərlə günortanın ortası
Çal		an çal	öncə, onca, ança, əvvəl,
Çə		gerçək çə	gərəyi kimi
Çi			
Çi		ov çi	at çır
Çil		al ız	al ız , azacıq od
Çil		iz çil	mür üd
Çil	çil	kir çil	
Çilayın	sınğar, kimi, tay	1) ona ₁ çilayın(tay) ₂ 2) mənə ₁ çilayın(tay) ₂	1) ol ₁ sınğarı ₂ benüm ₁ sınğarı ₂
Çük		ör çük	hör ük

türk dillərindən əklər

Da	dan	uçanlardan, ulağat	
Da	dan	uçanlardan, quşlardan	uçarda
Daq		andaq	o kimi
Daq		qaydaq	nəcür, nə kimi
Daq		mundaq	bu kimi
Daq	an,un	yaydaq _{tor}	yədək (at), gəmidəki qayıq, əl altında(buyruqda) olan araçlar < yədəmək: çəkmək, sürmək
Dal	yok, nəfy simğəsi	qısırdal	boğaz, iki qat
Dam		boğdam _{qə} , yıldam	çürümə, iylənmə
Damaq	namaq	ağdamaq	ağnamaq: düşmək
Dan		?avdan ₄	
Dan		acardan	qəsəb göstərən
Dan		Acıdan	maya, acıtıcı, acıtqıç ₉
Dan		avdan ₄	
Dan	dar	xəbərdan etmək	xəbərdar etmək
Dan	man, taniyan	qədirdan	qədirman, dəyər bilən, verən
Dan		suvdan (su yoluyla)	suvunan : su yoluyla
Dan		yadan	bezar, arğın
Dan	don	yağdan	yağ qabı, yağcı, yağsak, yağı qoruyan
Dan	nan	zordan ₈	zornan, zoraki
Dan dan	yan: edən, qoruyan sahiblik göstərir		yanqadan qaytadan, yamaşdan
Danğ	sak	kurdanğ ₁₃	qurşaq
Dap		azdap	az az. balabala
Dap	rak	yakındap	yakınrak
Dar	'tar' edərməni	axdar toxdarmaq	

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

	gi göstərir, failiyyəti yetirir. var jad, ard, ərd yar	azadar toxüar	azavar?
Dar	edmək əki	axtar : ard >arad	dar : etməyi göstərən ək
Dar	edən, edər	<u>aldar</u>	aldaticı
Dar	dər, lər, li	<u>bilimdər</u>	bilimdər, bilimler, bilimli
Dar	dar	<u>eldar</u>	ilqar
Dar	dan	xəbərdar etmək	xəbərdan etmək
Darmaq	lat, lad	<u>anqdarmaq</u>	anqlatmaq anqladmaq
Daş	köm –qın – ğın – şın – sın – xın – küm – gün		
Daş	laş	<u>andaşmaq</u>	anlaşmaq
Daş	daş .əş	<u>başdaş</u>	əş
Daş		<u>yardımdaş</u>	yardımlaş
Daşmaq		<u>arkadaşmaq</u>	arkalaşmaq
Dav		<u>aldav₈</u>	hile
Day		<u>anday₅</u>	antay ₅ , o kimi onun kimi
Day	yalı, kimi	<u>andaq</u>	o kimi
Dey	dev	birdev	birdev, bərabər
Də	gi	<u>bildə</u>	bilgi
Də	hər	gündə gecədə	hər gün, hər gecə
Dək		dəqic	
Dəl₈	deyil ≠ dar	o dəl	o deyir
Dən	də	beşdən bir	beşdə bir
Dən		<u>yenidən</u>	bölüm, kəsim
Dər, lər, li		<u>ağkar</u>	qanıxar
Dəs	ləs, ləş, şəl, sal, bər, bar	çalbar, çalabər çəpləş, çəbdəs ₉ çəpləs, çəpşəl	

türk dillərindən əklər

		çapsal	
Dəşmək	ləşmək	kömək <u>dəşm</u> <u>ək</u>	köməklə <u>şmək</u>
Dik	Dik, tik, daq kimi, bu ək bir çox dillərdə aynıdır.	ölükd <u>ik</u>	ölü kimi
Dik	lik	yeniğ <u>əndik</u> ₅	yeni <u>liş</u> , yeniğ <u>ənlik</u> .
Dık		doğmad <u>ık</u>	ərbət, dərəksiz, sansız, doğumsuz, möhməl
Dil		Köst <u>əndil</u> yer	issi suyu çok olan yer
Dım		yardı <u>m</u>	
Dimiz		et <u>dimiz</u>	etdik
din		iyd <u>in</u>	ıylənmiş, iğlənmiş, qoxumuş
din		önd <u>in</u>	birincisi
Dın	lın, ın	sağd <u>ın</u>	sağl <u>ın</u> , sağ <u>ın</u> , sağ,salamat, aman, əsən
Dın	lın, ın	sağd <u>ın</u>	sağl <u>ın</u> , sağ <u>ın</u>
Dır		ald <u>ır</u>	alğ <u>ız</u>
Dış	mış	doğmad <u>ış</u>	doğmam <u>ış</u>
Don		ap <u>al</u>	ana, əcə, böyük
Döy	kimi	öyü <u>ndöy</u>	evindəki kimi
Dumli		boldumli ₈	bolumlu, iyi böyüyən, bol, verimli yetişən iyi hasil verən
Dumli		boldumli ₈	bolumlu, iyi böyüyən, bol, verimli yetişən iyi hasil verən
Dur	met rut	sordur	sor <u>ut</u> ₁
Dük	duk	ötürü <u>mdük</u>	uturum <u>duk</u> ₅
Er	ir : etmək, olmaq, idi, imiş, isə		
Er	ir	arğ <u>av</u>	arx
Et		göz <u>et</u>	
Etmək	e.ə.a.ö.o.u. ü.i.i.+		

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

	tm(ə)k		
Ey	vər . ər	güney	günəvər, günər
Ə	a	biçək	biçək
Əç gi		kəkəkç	kəkəkçi: kəkəmə, pəltək, pəpəmə
Ək		bitək	bitgi bitən yer
Ək	yer gösdərən	böyrək	
Ək		dirək	dirgək
Ək	ə, gək	kütdek	güdə
Ək	ə	ölkək	ölkə
Ək		ürək	
Ək	ən	təpək	təpən
Əki	yən	bəzəki	bəzəyən, bəzəçi
Əl	çı	çətəl ₉	yabançı
Əl	li	yerəl	yerli
Əlmək	almaq	dincəlmək	dinc + almaq
Ən	ər	başkəsən	başkəsər
Ən		bəklənən	gözlənən möhtəməl
Ən	ər	bitən	bitər
Ən		dinən	diyən
Ən		diyən	dinən
ən	ək	təpən	təpək
Ən	cək	əğirən	əğirəcək
ən	ir	bilən	bilir
Ən	mənsubiy yəti gösdərir	köçən	köçər, köçli ellər
Ənək		əkənək	
Ən_{ərə}	= in _{türk}	məsələn: örnəyin	məsəlin, örnəgin
Ər		ilgər	ilgəri, irəli
Ərdi	əldi, aldi	qaradı	qaradı
Əsi	ən	gələsi	gələn
Ət	lər	bilgət	bilənlər
Ət	mək	binət	binmək
Ət	ək	çökət ₈	çökək

türk dillərindən əklər

Ət		kərət	kərə, dəfə
Ət	ət	minət	onatımlı
Ət	iyəlik	oğrət	döl sahibi
Ət	yan, faili haləti çatdırır	üyələt	oğut
Ət	ad düzəldir	yüklət	yük heyvanı
Ətl		çökətlik	çukurluk, çökgün, çökən yer, çukur
Əz	mər	gəvəz	yalançı
Əz		kövəz, kəpəz	çok danışan
Əz	gün, sər	öləz	ölgün, ölümsər
G	ç	gəlmək, görmək gərgin	çəlmək, çərmək çərgin
Gah	cak	yavaşgahdan	yavaşcadan
Ger		berger	eşik
Gə		başgə	
Gə		düşərgə	
Gə	cə	gegə	gecə
Gə		göygə	göyə
Gə		keçilgə, keçəlgə	keçlək
Gə		ödüşgə ¹³	ödünc
Gə	sə	önqə	önqsə: ön
Gə		ötgər: ayrı	ötgəri oyandan, buyandan, burdan
Gə	gin	bilgə	bilgin, bilən, hakim, alim
Gə	lək	ötügə, ötülgə,	ötülək
Gə		səyələngə	seyrəngə, sevəlgə, dolangə
Gəc	cə	degəc	deyincə
Gəh		bürgəh	burux
Gəh	ki	dövrəni çağı bəllədən uşağıki	uşağ çağındaki
Gəh	cə	gecgəh	gecə
Gəh	gək	ilgəh	

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Gək	mək	bilgək	bilmək
Gək		köçgək	
Gələn	sı	sarqqələn	sarımsı
Gən	qan, can, kan, ğın, ğan, gen gər çoxluk bolluk simğəsi		
Gən	qın, lən, lan məfuli halet		
Gən	Mənsubiyy ət əlaməti	içgən	
Gən	kan miş	pişgən, pişkan ₉	pişmiş pişgin
Gər	gar, gir, lor, gör, gören, edən yər		
Gər	ən	deşəgər	deşən
Gər		dələgər	dələn
Gər		edgər	edgir, idarəçi, edgərmən edgirləmək
Gər	faili halet	işgər	işyər kəsəgən: faydalı, bacarakli fə'al
Gər		ötgər	ayrı ötgəri oyandan, buyandan, burdan
Gər	cü	üzəgər ₈	üzücü
Gəri		bergəri	dışarı, eşiğə
Gəri		içgəri	içgər, içər, içəri, iç
Gəri		ilgəri	ilgər, irəli
gəşik		mingəşik	üsd üsdə minmiş.
Gəy	qılmaq işini göstərir	bəzəgəy	bəziyər
Gəy		eləgəy	eliyər
Gəy		işəngəy ₈	işəngər ₈ : inanan, inancılı
Gəy		söyləgəy	söylüyər
Gil	cil, xil . çoxluğu	sevdagil əsəngil	sevda + gil əsən + gil

türk dillərindən əklər

	göstərən ək çular		
Gil		sevgil	sevinc tapılan yer
Gin		engin	ənni
Gin		ərgin	
Gin		əzgin	əzilmiş
Gin		girgin	sevimli
Gin		yelgin	yellədən araç
Gin	çağ, yer göstərir	yın	yegin: yaxciark, yey, yakın, yanda
Gin	gə	bilgin	bilgə, bilən, hakim, alim
Gir	gör, ğır, irg, görmək	bilgir ₅ bilirg	bilqiç, bilən, qəvi düşünən, çox bilən, dahi bilən öngörən bilən
Gir		cütgirmək	cütləşmək istəmək
Gir	çi	çaşnıgir	çaşnıçı. şah qulluqunda yeməyi ilk dadan, çaşnıçıbaşı
Gir	qiç, qiç	eşitgir	eşitqiç
Gir	er, ir.	irgir ₅ : ön	İdarə etmək, ir, irçil, irdəş
Gir		kəsgir	kəsən
Gir		kəsgir	kəsərli, kəsən, iti
Gir	gün	ötgir	ötgün : güclü
Ğa₈	ağ	batğa ₈	batağ
Ğac		yasdığac	çörək taxtası, üzərində oxlavla(axlov ₂) xəmir açılan taxa.
Ğak	sak	donğgak ₉ bozğaq ₈	donsak
Ğal	lağ	batğal	batlağ
Gan		alağan	alağar düşünükli düşüncəli
Gan		çaparğan	çapğan
Gan		kavlağan	tez tez qabıq qoyan
Gan	xan, ana, kan, yan, xana, ğar	toxdanax	toxdamax yeri
Gan		uğrağan	doğrağan
Gan		utanğan	utanyan, utanyar, utansak

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Gar	xor	aşğar	qarınpa heyvan, çox yiyib içip
Gar		ğuşğar	çiçik qoç
Gar		ucğar	mıqrak
Gar	met rağ, rak	yalığar	otlayan heyvan iftiraçı
Gay	ğar, qar, gər	bulağay	bulandıran
Gaz		qızcuğaz	qızçağız
Gər	lık	düyyəğər	duyqulu hassas, alıp saxlıyan
Gi		bəyəği	bəyənilən
Gi	əç	kəkəği	kəkəç: kəkəmə, pəltək, pəpəmə
Gı		qonalğı₉	gəcni keçirmə yeri, qonaq özü
Gilt	şin	sarığılt	sarışın
Gin	lad	dalğın	
Gin	ğan, yan	qorğın	qorğan qoryan
Gir		avıl	şəhər
Gir		atğır	ovçi
Gir		çalğır₈	hançı bir aləti iyi çalan, səsi yüksək çalğı. uca səsə iyə olan.
Gir		çapğır	qaçan, yuvruk, ilğayan
Gıt		azğit	
Gıt		sarğit	tapşırık
Gıt		yapğit	
Gız	dır	alğız	aldır
Gü	sü	bölgü güzgü görüngü örtügü	örtüsü
Gü	li. lik, ğu.	qarağu,	
Gumar	tutar, cumar, tuşar	dünyagümar₄	tamahlı
At	qıl, vil	adalat	yasavıl yasaqıl
Ər	man	qocar	qocaman böyük
Gün	yülmüş	döyğün	döyülmüş
Gür	an	sözəngür₁₄	qonusan
Ğut		uruğut	< urug, döllük, döl sahibi

türk dillərindən əklər

Guzmaq	tur	oltar <u>ğ</u> uzmaq ₉	olturmaq oturmaq
I	ım	bax <u>ı</u>	baxım
I	mənsubiy yət əlaməti	bəli <u>r</u> ti, göstə <u>r</u> i	
I	tı	yar <u>ı</u>	yartı
Ic	raq	yan <u>ı</u> c	
Ik	Ən_{ərə} = in_{türk}	baska	basak ağram
Ik	ik	bitiş <u>ik</u>	bitişik (bitişən bitişən qaşlar qaşlar),
Ik		dikik	dik dikik qulağlı
Iq	in məfuli hələt qın	aş <u>ı</u> q	aşqın
Iq	in məfuli hələt qın	aş <u>ı</u> q	aşqın
Iq		batn <u>ı</u> q ₈	batqın sevimlik simpatik ruhlu, yaxımlık
Iq		qı <u>ı</u> q	yapıq
Iq		yast <u>ı</u> q	
Iq		ist <u>ı</u> q	isti
II		bağ <u>ı</u> l	bağlı
II	yana, kimi	batır <u>ı</u> l	iyidyana, iyidkimi
II	met li	bəs <u>ı</u> l	bəsli, möhkəm, tə'srili
II		keç <u>ı</u> l	keçəri
IIə	ilən, layın, leyin		
ilinti	bir şeyə ağlantılığı gösdərir	selint <u>i</u>	sel gətirən çör çöp. səldən qalan izlər
Im	mem	beq : böy <u>ü</u> k	beqim: böyük qadın
Im		bilim <u>im</u> bağ <u>ı</u> m çat <u>ı</u> m	
Im	din	bizim	bizdin
Im	rım	qıv <u>ı</u> m qıv <u>ı</u> m	qırvım qırvım
In	an	astirt <u>ı</u> n	astirtan: yavaşıdan
In		ağır <u>ı</u> n ₄	ağır, səssiz
In	lar	aq <u>ı</u> n ₅	aqalar erkək qardaşlar
In	an	astirt <u>ı</u> n	astirtan: yavaşıdan
In		gündüz <u>ı</u> n	gün arasında
In		güz <u>ı</u> n	payızda
In		iç <u>ı</u> n	içini

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

In		qayğın	nigəran, qayğılı
In	yən, yen	qıçın	dalı, dal, dala
In		qışın	qışda
In		yazın	yazda
in	daki	altın	altıdaki, alt yan altın yan altındakı yan
in		altın yan	alt yan altın yan
Ina	mış	azına ₅	azmış
Incı	lı	atmışıncı	atmışlı
Ir		bəkir, bək	bərk, möhkəm
Ir	ız	qaldır	qalxız
ir	ən	bilir	bilən
ıra		yolıra, yol sıra	yol boyunca, yolca.
Ist	sıt, sit	donqəsit	donqəzit donduran
Iş		Qamçılaşma q: qamçı ilə vurmağa başlamaq Yeyişmək: yeməyə başlamaq.	Fe'in sonuna gəlib iki anlam daşır : ₁) bir işə başlamağı, bir işi istəməyi("sək"sak" kimi) ₂) bir işdə əməkdaşlığı göstərir.
Iş	(a-e-ə-ı-i-u- ü-o-ö) + (ş- s)= <u>met</u> (ş- s)+ (a-e-ə- ı-i-u-ü-o-)	qırış	qırsı
It		arxıt	
It		basıt	basdırım
It	ci	kəsit	kəsici
It	lam	sağıt	sağlam
It		yapıt	bina
It	daş	yaşıt	yaşdaş
Ivi	ni ₁₁	işivi	işni
Iyəlik		bilqir	bilqiç
Iz	az	alız,alaz	azacıq od
Ka	ak	artka	
Ka		baska	basak aqram
Ka		dayanka	dayanak
Kac		suğaç	bulaq
Kac		tıxac	< tıxmaq

türk dillərindən əklər

Kac		yukac	< yumaq.
Kaç	çak	quşkaç ₉	quşçak
Kak	nak, sak, kas		
Kan		barı <u>kan</u>	barınkan yer istirahatgah . ev
Kan	<small>met.</small> Nak	pul <u>kan</u>	pullu pulaki
Kan	ğan, ken, lığ, gun, ğın, qın xın, gin, gən	taniş <u>kan</u> ıma	tanişliğıma olqun qonuşurxın olqın
Kar		anğ <u>kar</u>	qanıxar
Kar		aş <u>kar</u>	açkar, açıq
Kar	məfuli hələt qın	bəstə <u>kar</u>	bəsləkar doyurucu
Kar		biz <u>kar</u> mızkar ₅	bunun üçün(munkar üçün gəldim : bunun üçün gəldim
Kar		çal <u>kar</u>	çaltrak
Kar	gər, qar, ğar, xar, gir, qıl, əl₁₂, çı, rak, sak, üçün,ğır, ğar, ğır əki failliklə yanaşı qeyd hələtində göstərir	işkar	işgər, işçi, işgören açıla, şaşqın qalmaq açar
Kar		qanı <u>kar</u>	qanıxar, qanığan, bir aza razı qalan
Kar		munkar	bunun üçün(munkar üçün gəldim : bunun üçün gəldim
Kar	<> kar_{far}, gör	mun <u>kar</u>	
Kar_{far}	gör	mun <u>qar</u>	munğör
Karmaq		at <u>kar</u> maq	atkırmaq, icra etmək başarmaq
Karu		il <u>karu</u>	ileru

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Karu		töskaru _{t.atama} n	dalıda
Kay		baykay	baxaraq
Ke	kə, cik	atake	anakə
Keş	verən, çək, çəkən, edən, qılan, görən -çi, - çin, -man. sevən, çəkən	azarkeş	
Keş	ən	kirəkeş	
Keş		qədirkeş	qədirman
Keş		məzəkeş	
Key	<u>met</u>yek, rak	yönəkey	yönəyek, yönərak hasat, əlverişli, yüngül
Kə	ə	kimqə	kimə
Kə		söykə	söyə paya, dirək, daya
Kək	kə	ölkək	ölkə : elin yerləşdiyi yer
Kən	vən	sağkən	sağvən
Kən	qan, qın	yelkən	yelqan yelqın
Kən(+)	+ dilər	yolçular gedərkən qayıtdılar gəldilər	
Kəz	sət, stər	görkəz	görsət, göstər
Kəz	sət, stər	görkəz	görsət, göstər görgüöz
Ki		adaki _{əsgj, ka}	ataki: əziz ata
Ki	inki, lık	qışki ₁₃	
Ki	dövrəni çağı bəllədən	uşağı	
Ki	ın	qışki ₉	qışınki, qışın
Ki		yavaşki	çalaca, yavaşca
Kı	kıç	açkı	açkıç
Kıç		bu ara: bu yer	> bəri
Kıçə	üncə	görtüşkiçə ₉	görtüşüncə
Kidey	kimi		
Kil	kıl	suvlık	su tapılan yer

türk dillərindən əklər

Kimi	öy, day, tay	öyündöy	evindeki kimi
Kin	xın, ğın	ğamgin	yorğın
Kir		açkir	
Kir	rik	ütkir	ütrik
Kir	kız, qıl	yatkır ₅	yatır
Kız	qıl	yatkız ₅	yatqıl
Kli		sürəkli	dolu, gur
Kör	gör, kür, qan		
Kur		opkur ₉	aç gözlü
Kür	gər, gör, sür	ötkür	
qıç	bir işi yapan şey yol	aldatqıç	azraq
qınaq	raq	azqınaq	azqınraq
La	ıl	danla	danqıl: dan çağı
la	lık	qaşıqla	qaşıqlıq. qaşıq yeri
La	zaman bildiren ək.	oraqla ₁₁	oraq vaxdı
Lab	lıq	aylab	aylık
Lab	layıb	duzlab	duzlayıb
Laç	rak (nəma_{farsı})	qarrılaç	az yaşlı qoca, bir nəmə qoca, az yaşlı qoca, qarırak
Laç		qarrılaç	
Lak		yavlak	yalvak. çox, pek, yağlı
Laq	rilik, qalınlik göstərən	baldırılaq	iri, qalın bacaklı
Laq	lama	barlaq <	< barlama < barlamaq. Barlanmaq.
Laq		burunlaq ₈	yekə, uzun burunlu
Laq		çolak	qolsuz əlsiz
Laq	lıq	dadlaq	dadlıq
Laq	man	qatlaq ₁	qatman ₈
Laq		boğurtlaq	qırtlaq
Laq		qırtlaq	boğurtlaq

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Laq	gal, gah	qışlaq	qışlıq yeri
Laq		qulaq	səs ocağı; otağı
Laq		quşlaq	gün çıxanla gün ortanın ortası
Laq		yoklaq	< yoklama < yoklamaq işi.
Lama		çapqır ₉	çevik iti, çapqır canlı at
Lan		avlan	oğlan
Lan	lun, lu	dolan (dolan ay)	dolun(dolunay) dolu(dolu ay) aylan, aylı gecə
Lan		kəndlan	kəndvan, yaylıq, oyuq
Lan	lam	sağlan	sağlam ₈
Lanc	lənc	ikilanc	ikilənc
Lar	olar	saralar	sarolar
Laş	daş, eyeləm, keçit, dönəm simgəsi	arkalaşmaq	arkadaşmaq
Laş	daş	ayaklaş	ayakdaş
Laş		yardımlaş	yardımdaş
Laşiq		uğurlaşiq	uğurdaşlıq
Lat	dat	ayaklat	ayakdat
Lat	laq	qışlat ₁₃	qışlaq
Lav	lağ, laf, ğab, dab	arğav	arğaf, arğab, arx.
Lav		aylav	döngələk su, girdab
Lay		bolay	molay, dolay : bolluk
Lay	kən, olar kən, olan kimi	diriklay	dirirkən
Lay	dan	tanqlay	tanqdan səhərdən
Layıcı	lac₁, laycı	bağlayıcı	bağlayıcı, bağlac
Layın	kimi, təkin	atanaklayın	
lə	lıq	sinlə	qəbistanlıq, qıbir yeri
Lə	mən	yoluylə	yoluymən
Ləç		güngleç ₈	lal edici (güng : lal)
Ləm		sözləm	söz, söz sözləm
Ləmək		eləmək	
Lən		türlən	cür bə cür, çeşit - çeşit

türk dillərindən öklər

Ləndir	ər	evləndir	evər ₁
Ləs	bər, bar, dəş, ləş, şəl, sal rak	yengləs ₈	yüngülrak
Ləş	dəş	xəbərleşmək	xəbərdəşməl
Ləşmək	dəşmək	köməkləşmək	köməkdəşmək
Ləy	dən	üzləy	üzdən
Ləyin		gecələyin	
Ləyin	inə, çağı	gündüzləyin ₁	gündüzinə ₈ , gündüzçağı ₁₂ , gündüz
Li	il	bəsli	bəsil, möhkəm, tə'srili
Li		dəşarı	dəşqəru
Li	ni	ərdəbilli	ərdəbilni
Li	ıl	yerli	yerəl
lı	ıl	bağlı	bağıl
Li,lı	əl	örkli	örkəl, örk: uca, doruk
Lı	Lığ	Atlı	atlığ
Lı	ımlı	bağlı	bağımlı
Lı	la	maşınlı	maşınla
Lı	ak	yaraklı	yarak
Lıcı	lımlı	qalıcı	(qalıcı) qalımlı
Lığ	Lı	Atlığ	atlı
Lığı₉	ın₁, da	yazlığın ₉	yazın ₁ yazda
Lik	nik	ənlik	ənnik
Lik, lık	dən	dəmirlik	dəmirdən
Lın	ız	yalın	yalız, ayakyalın
Lıq	kan	başlıq	başkan
Lıq	lı	saçlıq ₉	saçlı
Lıq	lığ (q)ılıq	sarıqlıq	sarışın
Lıq		susalıq(susaqlıq)	suya qanmayan doymayan.
Lu	ər	eləgey	eliyə
Luk		duzlıq	duz qabı
Luk	lık, yeri gösdərir	iğnəlik	iğnə qabı
Luk		urluk	dəmirluk
Lük	cək	gözlük	gözcək
Lun	sak	tutqun	tutsak
Ma	met im : am	kuşatma abluka	kuşatım kuşatam
Maç		dilmaç	> dilaç > dilaş > ilaç >

İSLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

			ilaç
Mak	met qam. ad şəkilçisi	quramaq	neçə şeyi birbirinə ırmaq -2) mülk, daşınmaz mal
Man		alınğasaman ₈ !	tələsmə
Man		anlaman	anğa tanğa: şaş baş
Man	ğan	çaparman	çaparğan
Man		çuçuman	yumşaq
Man		dızman	böyük, ulu
Man	əri	köçman	köçəri
Man	istəyi göstərir	qaçayman	qaçaman qaçavsek
Man	lağ	qatman ₈	qatlak ₁ : qalın
Man	çək, kəş, verən	qədirman	qədirkeş
Man		qocaman	böyük
Man	çokluğu yiyəliyi görstərir	qurukman	uzun quruklu
Man	məz, mə : nə nəfy simğəsi	munman !	minmə !
Man		orman	orma ₉ : biçin
Man		şişman	pota,
Mani	mə	gəlinsər ₃	gəlinçər ₃ gəlinkimi
Mani	kimi, yol....(> manənəd)	gözləmani ₈	
Mani		gözləmani	görməyərək
Mani	mani, mə	minmani	piyada
Mani	ma, mə, nəfy simğəsi	alınmanı ₈	alınmalı qalcak zat, əldə qalan
Mani	yana	qaraşılmanı ₈	
Mani		uşlamani ₈	
Mani		uvırılmanı ₈	oğruyana
Manq	rak, ən	yakınmanq	daxi ən yaxın
Maq		anlaşmaq	andaşmaq
Maq		arkalaşmaq	arkadaşmaq
Maq	Maq₈, mamaq :	qalmaq	bilmax : bilməmək bacarmamaq,

türk dillərindən əklər

	mə : nə nəfy simğəsi		tapammamaq
Maq	naq	ov <u>maq</u>	ovnaq
Maq		tok <u>maq</u>	döğəcək
Maq	var	yum <u>aq</u>	yucar
Mar		quşmar ₁	quş duzağı, tor.
Mat		azamat	
May	madan	darit <u>may</u> ₉	dartmadan, artıq söz demədən
May	mar, mər	ged <u>may</u>	getmər, getməs
May		yaramay	yaramaz
Mayt	mayt	bit <u>mayt</u>	bitməz
Mayt		gidişat	işləri axarı
Maz		al <u>maz</u>	almar
Maz	maz	ay <u>maz</u>	duysuz, xəbərsiz, gəfil
Mə		düğmə	
Məğəy ₈	li, gərəkli, yarıyan, iyi	görməğəy	görməli
Məl	çi . mən . baz	sözməl	sözbaz
Məli		ged <u>məli</u>	gedməyə yarar
Məli	1) gərəkliyə qarşı olan, yararsızlıq , məməli, nəfy simğəsi	olanmalı	malı: yox. olmamalı(olmağı istəyə tərs olan
Men		görərmən	
Men		kekemen	kəkəsi danışan, lala- pitik
Men	lə, la	onun <u>men</u>	onunla
Men		töremən	törəli, canlı gənc
Mən		ağirmən	ağır olan
Mən	mun, man, mə, ma : nəfy simğəsi	içmə gedmən	gedmə
Mən	Sadir etmək şəkilçisi	kölə <u>mən</u>	kölədən olan

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Mən		<u>kələmən</u>	kələdən olan
Mən		<u>türkmən</u>	türk olan
Məniz	məyin	deməniz	deməyin, demaqdan
Mər		<u>atmər</u>	əldə oynanan aşıq : topaq
Mər		əsmər	ətli
Mər		<u>işmər</u> ₅ , <u>işmər</u> ₅	, işçi, peşəkar, mahir
Məs		<u>içgəri</u>	içgər, içər, içəri, iç
Məy	məy	<u>incəlməy</u>	incəlməz
Məy	məy	<u>yeməy</u> ₈	yeməz
Məz	məs	<u>edilməz</u>	edilməs
Mi		bitəmi	bütüncə, bütünlüyüynən
Mik	kimi	incəmik	
Mil		<u>özügmil</u> ₄	düyişgən, atqırcan
Min	əm	edərmən.	edərəm.
Mın	layın çağı	axşamın	axşamlayın, axşamçağı
Mın	man	<u>basmın</u>	basman
Mır	qır	qıtmır	qıtqır, qısqır, qısqanç
Miş	Dış	<u>doğmamış</u>	doğmadış
Miş		ikicək	ikicik, ikili, iki olub
Miz	iz	edərmiz	edəriz
Na	lan	<u>aşna</u>	aşlan
Na	lı	<u>bağna</u> ₈	bağlı
Namaq	la	<u>boynamaq</u> ₈	boylamaq, böyümək, boyuna almaq
Nan		ilqər	buyandan, burdan
Naq	met <> qın	<u>boğunaq</u>	tozlu hava, boğqın
Naq	maq. çaq	<u>çıxanaq</u>	< çıxmaq. çıxınacaq, çixılacaq,
Naq	maq. çaq	<u>çağanaq</u>	< çal(ğa)maq. çalınacaq, çalğılacaq.
Naq	mək	dəyənek	dəğmək, döğmək.
Naq	nən lən caq	dayanaq	< dayanmaq. dayanılacaq, dayanılan
Naq	vəsilə, arac	ısınak	isinmək aracı
Naq	met <> qın	<u>ovnaq</u>	ovqın
Naq	maq. lan. çaq.	toxunaq	< toxunmaq. toxunulan, toxunacaq

türk dillərindən əklər

Nat	tı.çi.	yılxanat	yerxantı, igrənçi, pis
Nax	nuk	əvənu ₈	tövüşnax
Naz	met <> san	tıknaz	şişmanca, tıxılı, yoğun naz _{met>} zan<>san: kimiliksən : qalın, kovnaz (köv: çiçik küp)
Nə	met <> ən	deşnə	< deşən
Nə	(mə, pat, bat, tamat, tabat) . bu əklər yok anlamını yetirir metən	yemə, getmə	
Nəcək	yədək	öğlənəcək	öğləyədək
Nək	mıyır, nəfy simgəsi	baranak ₈	varmıyır
Nək		yetənək ₈	yetmiyir
Nəl	səl bir yapışan sözün çıxarın bildiren	bitnəl	bitən bitməyə çıxar, bitmək işinə yarar
Nən_(ərəb)	dən : lən: yən	yəqinən	təkindən təkinlən
Ni	li, gin	enni	enli, engin ₉ , geniş
Ni	ri. mənsubiy yet	köçəni	köçəri
Nı		ıranı ıranı	ırana ırana: yırqana yırqana
Nı	met IN	allahın	allahnı
Nı	na	bulanı bulanı	bulana bulana
Nı	na	dalqanı dalqanı	dalqana dalqana
Nı	na	ırqanı ırqanı	ırqana ırqana: yırqana yırqana
Nı	na	sallanı sallanı	sallana sallana
Nı	na	sarkanı sarkanı ₁	sarkana sarkana ₁ :sallana sallana
Nı	na	yırqanı	yırqana yırqana:sallana

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

		yırqanı	sallana
Nık	lık, ı, met qın	bacarıq	bacarlıq bacarı
Nıq		batnıq ₈	batqın sevimlik simpatik ruhlu, yaxımlık
Nok	nəfy simgəsi mədi₈	gələnok	gəlmədi
Nox		ornox ₁₂	ön
Oğuş		< oğul, cavan oğlan	
Pa	çı	qarınpa	qursaçı
Pağan₅	mağan : yox kimi	ayıqpağan	ölümcül
Par		ospar	şişirdən, ötürən, ötgən, ötgün, yutqun,
Pas	pəs, pas	aytpas	aytmaz
Pav		çalpav ₈	çukur, batalaq
Pay	may, məz	acıkpay	(acıq : iti + pay) yavaş
Pay	pay	açıkpay	çıkpay
Pay		getpay	getmə, getməs
Paz		yengimpaz	vəhşi, sırtık
Pə	mə yokluğu gösdərir	edpə	edmə
Pen	men, lə	onunpen	onunmen, onunla
Pəqən	məyən	pişpəqən	pişməyən
Pes	məz	öşpes	ölməz, manqı
Pəy		getpəy	getmə, getməs
Pır	met <> rap	okpır ₁₃	hızlı tərərış okrap
Qa		adalqa	termin
Qa		qalarqa	şəhər
Qa		qonalqa	qonak yeri/ yolçulukda yolda qonulan yer.
Qa		qonulqa	₁) qonağa dərek yemək, qonağa göndərilən yeməyi ₂) qandalıq, hardalıq.
Qab	çağı göstərir	kecirqab	gec
Qac	met> caq	yalıñac	yalıncaq

türk dillərindən əklər

Qaç	qan	utaq <u>aç</u>	utan <u>qan</u>
Qaç	caq	utan <u>qac</u>	utan <u>caq</u>
Qaç	saq	utan <u>qaç</u>	utan <u>saq</u>
Qal	^{met} lak	qışqal	qışlak
Qali	qat	onqali	onqat : ədəbli
Qalığ	^{met} ak, ıǵ	batqalığ	bataklık, batıklık
Qamış	^{met} aşım, cım	qızqamış	qıvılcım, qızılıcım: qor
Qan		qazqan ₁₁	çuxur
Qan	an	olqan	olan
Qan	goburducu, yekəldən, şişirdən sözcük	tutqan _{taraa}	
Qan	qaç	utanqan	utaqaç
Qan	yan, yar	yaraqan	yarayan, yarayar
Qan	an	yaratqan	yaratan
Qan		yaşılqan	yəmyəşil, yamyəşil
Qar		bolqar	bulqarıstanda bir türk xalqı
Qar		izqar	təmbəl, çimri, sayrı ₁
Qar		qazqır ₁₁	bel, kürək
Qar		alışqar	çörçöp
Qar		alışqar	alışqan
Qar	ǵan	alqar	tutma aləti
Qar		aşqar	açqar: açıcı, ayırıcı, seçici
Qar	qan, qant, qas, qon (toplayıcı halət)	avqar, avqan, avqant, avqas, avqon	ov aləti
Qar	alət adlarında gəlir	avqar _{ka}	tutacaq, girə avlamaq
Qar		ilqar	elin tutan, elə bəfalı, söz verən, yağma, buğu, öfkə.
Qar	gör (qarmaq)	işqar	işgör

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

	qayırmaq		
Qar	kır	<u>qanıqar</u>	birikar ⁽⁵⁾
Qar		<u>izqar</u>	təmbəl, çimri, sayrı ₁
Qar	car	<u>kavqar</u>	kavcar: qovqar: alısqan
Qar		<u>qısgar</u>	at ağzi, qaraqa burnu, kəlfətin, təzga ₁
Qar		<u>qısqar</u> ₉	qassak qısrak
Qar		<u>ovqar</u>	
Qar		<u>sazqar</u>	< saz(yaraq. silah) + qar(iyəlik, sahiblik simgəsidi)
Qar		<u>tapısqar</u>	tapısqər tapısqıl
Qar		<u>toyqar</u>	tarla quşu
Qar	kar	<u>yalıncar</u>	yalıncaq yalıncarmak
Qaru		<u>ıçkaru</u>	ıçeru
Qaru		<u>tösqaru</u> _{ı.ataman}	dalıda
Qat	maq	<u>Sovqat</u>	savmaq, savırqa
Qav	ğav . qaç	<u>sarğav</u>	sarımtıl, qızıl rəngi
Qə		<u>özqə</u>	özqsə: özgə
Qən	kan, ən	<u>dələqən</u>	dələn
Qən		<u>yüzlüqən</u> ₉	yüzlərcə
Qər		<u>berqər</u>	bəri, irəli berqəri : eşigə
Qər		<u>dışqər</u>	eşik
Qər		<u>ötqər</u>	ayrı
Qı	qır	<u>burqı</u>	ip bükmə ayqıtı
Qı		<u>qalarqı</u>	
Qı		<u>qızqı</u>	çok qızıl, qırmızı
Qı	nak	<u>oynaqlı</u> ₉	oynak
Qıç	dan	<u>acıtqıç</u>	
Qıç	ma	<u>qazqıç</u>	qazma
Qıç	lıq	<u>qorqaqıç</u> ₉	qorkaklıq
Qıl		<u>qızqıl</u>	qırmızımtıl
Qılt	lə, la, arkalı	<u>sarıqılt</u>	qızımtılsarı
Qın	mış	<u>azqın</u>	azdırılmış
Qın	nıq	<u>batqın</u>	batnıq ₈ : simpatik
Qın		<u>qaçqın</u>	qaçdırılmış
Qına		<u>çiçikqına</u> ₉	çiçicik
Qıntay		<u>kiçqıntay</u>	

türk dillərindən əklər

Qır	gır	açqır	açqır
Qır		alqır	iyi qapan iyi avlayan
Qır	man, cı	alqır	alman alıcı
Qır		alqır	iyi qapan iyi avlayan
Qır	bir işdə başarılıığı göstərir	atqır	ovçı. atqıç: atqıçı : iyi nişançı, iyi ot atan, iyi atan(yaraq), gur səslili (tufəh), iyi od açan ovçı, kəsgin qılinc
Qır		azqır	azdır
Qır		çapqır	iyi qaçan, yürük, kəskin
Qır		çapqır ₉	çevik, iti, çapqır canlı at
Qır	dır	kalqır	kaldır
Qır		qozalanqır	yakıcı yumutlayan
Qır		tanqır	münsif: dənğ edən
Qır		yörqır	
Qit	lu	enqit	enlü
Qız	dır	uyqız	uydır
Qız	qıl	yatqız ₅	yatqıl
Qni	gigi	təpgini	təpgigi
Qol	vul vur	qaraqol ₁	qalavul ₁₁ qaravul
Qor		oyqor	iyid, ağıllı, bilgə
Qor		oyqor	iyid, ağıllı, bilgə
Qu		çaqıvıl çapavıl işəvil	iftira işçi
Qü		otəqü	otsık : ayqıt
Qun		çalğır ₈	hançı bir aləti iyi çalan, səsi yüksək çalğı. uca səsə iyə olan.
Qun	qun	tutqun	tutulmuş
Qur		bulqur	< böl ; bölgür
Qur	qar	uçqur ₉	uçqar, iyi uçan
Qurum ₄	gəh zamanı bildirir	keşqurum ₄	gecgə > gecə, gec çağ
Qut	sı	sarqut	sarımsı, açıq saman rəngi
Qıl	met lıq	otqıl	otlıq
Qır	mir	qıtqır	qıtmır, qısmır, qısqanç
Qırlık		qıtqırlık	qıtmırlıq, qısqançlıq

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Qər		<u>ıçqər</u>	ıçəri
Qər		<u>ılqər</u>	buyandan, burdan
Qər		<u>ötqər!</u>	ötkər ! ötkür ! ötqır ! : sür, ged, yeri
Qər	kər, kür, qır	<u>ötqər!</u>	ötkər ! ötkür ! ötqır ! : sür, ged, yeri
Qəri		<u>ötqəri</u>	öteri, oyandan
Qəru		<u>dışqəru</u>	
Qəru	yön görsətici	<u>ıçqəru</u>	
Qəru		<u>yukkəru</u>	
Rak		<u>burunrak</u>	öndəki
Rak	ca, msi, sağı, yağız, çıl	qara + rak	
Ral		<u>acral</u>	ayrıl
Ramaq		<u>qolavramaq₈</u>	əldən düşmək
Raq	met <> qar : ayqıt və haləti göstərir	<u>çaltraq</u>	çaltkar
Raq	saq	<u>yaxcıraq</u>	yaxcısaq
Rat	laq, rak	<u>biçirat</u>	biçirak, çatlaq
Rat	(at?)	<u>uğrat</u>	dərlitoplu arvad, tuxumluk
Ri	maq	<u>bacarı</u>	başarmaq
Rilik	qalınlıq göstərən	<u>köçgək</u>	
Rin	yın, tan, dan	<u>yaşırın</u>	caşırın, gizləyin, yaşırtan
Rıq		<u>gabarıq</u>	
Rıq	zıq, sıq	<u>qabarıq</u>	qabazıq, qabasıq
ru		<u>ancaru</u>	o qədər
Sa		<u>köçman:</u>	köçəri
Sağı	kimi, çıl	<u>qızılsağı</u>	qızıl kimi, qızılçıl
sağı	raq sı	<u>qarasağı</u>	qararax, qaramsı, qarayağız
Sak	met kas, qaz, qas, sev, şav, sav	<u>qurusak</u>	kuranqaq: kuru
sak		<u>susak</u>	su qabı, təxdə kovaq,

türk dillərindən öklər

			çömçə, məşrəbə
Saq	qaç	utansaq	utanqaç
Saq		tutsaq	
Saq		utansak	utanğan
Saq	raq	yaxcisaq	yaxcıraç:
Sam	sa	yoksam	yosa
Samaq		çoxsamaq	çox görmək
San	<>səl. bənzər, kimi.		tanrı sanı: tanrısəl. tanrı kimi: tanrısəl.
San	tan, dan	bossan	bostan bosdan
Sanmaq	meyl etmək		
Sar	sıq	acsar _{əsg}	acsıq
Sar	mənsubiy yət, sokluğu, istəyi, düşgünlüy ü göstərir	alasarımık	qarışıq, bəlırsız, qapalı
Sar		bursar	Boz
Sar	şar	oksar	okşar
sar	sak	susarlıq	susaqlıq
Sarmık	mənsubiy yət, sokluğu, istəyi, düşgünlüy ü göstərir	alasarımık	qarışıq, bəlırsız, qapalı
Sav		quşsav	
Sayak	sımaq, sınt	cocuksayak	balasınt, çocuksımaq
Sayaq	sı, təhrim, cırak, sınt₅, sımat₅	ağlamsayaq	ağlamcırak
Sayqın	sayınq		
Sə		Köstəndil yer	issi suyu çok olan yer
Sək	sirən	ərsək	ərsirən ₉ ər istəyən
Səmək	ayqıt arc yol haləti göstərir	görüsemək	görmək istəmək
Səmək		görüsemək	görmək istəmək

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Səmək		<u>gülümsəmək</u>	
Səmək		<u>qəribsəmək</u>	yad samaq
Sər		<u>bölbsər</u>	
Sər		<u>gəlinsər</u> ₁₃	gəlin çər ₁₃ gəlin kimi
Sər	çər, kimi, süm, zir, gər, qər, çıl, sır gören(sər etmək: bkxmaq, görmək, varmaq)	iyim sər	toz pambıq gören
Sər		<u>ölümsər</u>	ölüm süm
Sər	çul	<u>ulümsər</u>	ulüm çul
Sərmək		<u>bürüksərmək</u>	bürüm ək
Sı		<u>aparsı</u>	apar acaq
Sı		<u>ağlasımaq</u>	ühü ühü edmək
Sı	lu	ayru ksı	ayru klı
Sı	sı, çıl	<u>qızılsı</u>	qızıl sıl: qızılmçıl qızıla çalar.
Sı	saq, çı	<u>qurası</u>	quru msaq, quraçı,
Sık		<u>qalasık</u>	
Sık	tık	yassı k	yastı k
Sıq	meyli, yönü, cəhəti göstərir	batsı ğ ₈	batı
Sıl	til	qaram sıl	qaram til
Sımaq		<u>qanıqsımaq</u>	qana sus amaq
Sıman	təhər	yağ sıman dolqun sıman ₉	yağ a bənzər dalq a kimi
Sıman	təhər	yağ sıman dolqun sıman ₉	yağ a bənzər dalq a kimi
Sın	tısın	yarı sın	yartı sın
Sınmaq ₉		ağrı sınmaq	zorlu k çəkmək
Sır	sır	ağ sır	
Sıra	cəyin, yani	önq sıra	önq yanierəfə
Sıramak	sakmaq, istəmək	çaysı ramaq	çaysa kmaq çay istəmək

türk dillərindən öklər

Sıramak	sakmaq, istəmək	çaysıramaq	çaysakmaq çay istəmək
Sirmək	sək	ərsirəmək ₉	ərsəkmək ər istəmək
Sitmək	saymaq, okşatmaq	adamsitmək ₉	tərbiyətləmək
Sman₉		adamsuman	adamsi adama bənzər
Sov	si	uzunsov	uzunsi
Suq	sov, sal	tanğsuk	tanğsok, tanğsar: ilahi, gözəl, şaşırıcı
Sul	sal	yasul _{ka}	yassı, yayvan
Suman	sı (bənzər)	adamsuman ₉	adama bənzər
Summak₉	sammak, samak	azsummak	azsammak : azsamak
Sun		yatsun	yatmaq vaxdı
Sunmaq		ucuzsunmaq	ucuz sanmaq
Sünmək		yüksünmək	yük saymaq ağırlıq duymaq, gücənmək, zora düşmək
Sı		ağası ₈	(səsləniş)nida sözü
Sımat₅	sınt₅, sayaq	cocuksımat	balasınt çocuksımaq cocuksayak
Sınt₅	sımat₅, sayaq	balasınt	çocuksımaq cocuksayak
Sər	sar, saz, sək, sak busıra səsələr istəyi, meyli görsetir		
Şad	<small>met</small> <> daş	yaşdaş	yaşşad > yaşad
Şak	çak	ağırşak	ağırçak
Şalı	çalı	qurşalı	qurçalı : hazır, amədə
Şar		qanıtkar	qanıxar, qanığan, bir aza razı qalan
Şək	zik	əmşək	əmzik
Şık		yaşşık	yaşık, yaşdaş
Şin	ğuç ğımtıl, ğilt	sarışın	sarguç sarğımtıl sarğılt
Şiv		gedişiv	aldıraşiv
Şivə	şiv, sov, suva	aldaşiv	ged şiv

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Tad	taz	ustad	ustaz
Tağış	lağış	saktağış ₅	
Tak		baytak	öz başdak, epey: küp(köp: oldukca çok, baytak ₃ bir top ₅ , bir töləy _{6,9})
talıq		burtalıq	buruşuq, apıqlıq əkşiliğ(üzdə)
Tar		tavtar	burum burum, tavlı
Tay	di	ağtay ₁₅	ağdı
Tay		antay ₅	anday ₅ o kimi onun kimi
Tay	daq	Ayday	Aydaq
Tay		qaratay ₁₂	qarayan, görən
Tay	day, yalı, kimi	oğultay	oğulluq
Təhər	kimi, tøy, təhrin	oxtəhər	oxtəhrin oxtöy ₅ oxkimi
Tən	yən	köysətən	köysəyən
Tər	tav : rax, ter, tez, met rət (itilik, yeyinlik simğəsi)	yastav kəmtər	cavanrax alçaq könül kəmrət
Tərin	met rətin	kəmtərin	alçaq könül
Ti		kişirti	kişnəmə
Tik	lik	istetik	istəlik
Tıl	sıl	qaramtıl	qaramtıl
Tim		yastım	yassı, ucalığı olmayan, yayvan, alçak, əgik
Timiz		vertimiz	verdik
Tin	də rə il	qalaytın ₁₁	nəcürə, nə şəkildə, nasıl, nə tərəfə.
Tın₈		ayratın ₈	özəl, özəlliklə, məxsus, məxsusən
Tıq	sık sıq, sı, tırmaq	qaramtıq	qaramsıq qaraya çalan
Tır	tız	yatır	yatız
Tıraq		acımtıraq	acımsı acımtıq acımsıq acımcıq
Tısın		yartısın	yarısın
Töy	kimi, təhər,	oxtöy ₅	oxkimi oxtəhər oxtəhrin

türk dillərindən əklər

	təhrin		
Tük	yek, tik, sik	kəmtük	kəmyek, kəmtik, kəmsik, naqis
Tul		qoytul	kuytul, ^{tarama} oturağ.
Tuq	luq, lıq, laq	battuq	batılan yer batluq ^{4,5} . batlıq : batlaq
Tur	tar	olturmaq	oltarğuzmaq ⁹ oturmaq
U	un, ğan, ğun, in, an, ısı	dolu ay ¹	dolun ay ² dolğan ay ³ . dolğun ay ⁵
Uğ	ğu, lık.	qaranuğ	qarağu, qarağu, qarağlık
Uk		qozuk	cəvizin yaşıl qabuğu
Uk	met ku	qusuk	qusku ⁹
Uk	ək, ık, lu	udık(ütü)	ud : ot + ık : odlu
Uk	sıq	untıq	unsıq
Un	ar, an	yatun	yatar, yatan
Un	in, də	tünün	tünün, tündə: gecədə, qaranlıqda. qaranlıqın
Unc	inc	qaxınc	toxunc (böylə işlər) başa qaxınc üzə toxunc olur.
Unsi	sov	uzunsi	uzunsov
Uq	lu	suyuq	sulu
Üq		ölüq	ölü cəsəd
Uş	uq	utuş	utuq
Üş		bürüş	bursi
Ut	maq	qavut	< qavurmaq
Ut	maq	umut	< ummaq
Üt	ün	öğüt	öğün
Üt	çən	ölçüt	ölçən
Üt	cə, in	ölüt	ölce, ölçüt, ölçən, ölütcü, öldürən
Üt		önüt	öncə
Üt		örgüt	qurum
Uv		asuv	aşuş
ül		sütül	körpə
V	ş	ötöv	ötüş
Va	ma	bağlava	bağlama
Val		kütval	qala qorucu

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Van		kovan	(< kov: oyuq, qazıq< kovmaq: qazmaq # qabmaq: oyuqa soxmaq). kopətək, yuva, ev, in, nin.
Van	lan	kəndvan	kəndlan, yaylıq, oyuq
Van	an	zoravan ₈	zorba: kücləvçi
Vatkan	qan	ötüvatkan ₉	ötən
Vaz	vaz	quşvaz	
Vən		hünərvən	önərvən
Vən	kən	sağvən	sağkən
Vən		yiyyərvən	yiyyərbən: yiyyərim: yiyyərem
Vər	ər	günəvər	günər
Vər		günəvər	günəy, günlü olan yer.
Vər	vəz, vəş, dəş Vəsile, arac	Pezəvər	küpəvər, pəvəsək ₈ şışik, pükki ₈ , bassak, bassar . yoğun, gobud,
Vəz	bəniz	ayvaz	ayvəz: ay + bəniz
Vi		bitəvi ₈	bütün. bitəvi çörək : bütün çörək bitəvilik: bütünlük
Vi	vay : var	izəvi sevi	izəvay: bədəxlak məhəbub
Vil		avil	şəhər
Vil		çaqıvil çapavil işəvil	iftira işçi
Viq	viş, yiş	titrəviq ₉	titrəviş titrəyiş
Vil		qaytavil	qarşılıq
Vil		suvil	sel, suluq, suvilgi
Vil		şavil	işiq
Vil		toruvıl ₄	püsgü, dayanıan yer
Viş	met ŞIV, ciğ	dadaviş aşıvlanmaq aşıvlansız bavil	acıvlanmaq, acıqlamaq sakit, aram bukca
Vul		qaytavul	qayıdış, dönüş
Vul	ul, il. (failliyi	çapavul	kağız, məktub

türk dillərindən əklər

	çatdırır)		
Vul		qaravul	garaul, qalavur ₁₁ , qaraqol ₁ , qaraqul gözetçi
Vul		yortavul	qaçan
Vur	vul qol	qalavur ₁₁	qaravul, qaraqol ₁
Vurğu	tə'kid əlaməti	qərib səmək	yadsamaq
X	v	oyax	oyav
Xar		goçxar	goç
Xav	gav, lıq	tamlıqav	dadımlıq
Xər	ku	solaxər	solaku
Xor		dünyaxor	mala hərıs
Xor	ğar, gör, kəz, göz, gor, kor, gər, qan, gən	israfxor	israfgar
Xor	gör	zinəxor	zinəgör
Ya	tan, yan	yasayan	yasatan: yapan: düzəldən
Yalı	kimi	o yalı	o kimi
Yan	yın, an, lən, ran, ney, sak, ğan, yan, yən <i>təkrarlanmaq, tazalanmaq, başqalanmaq, yenələnmək, yenilik, davamlılıq simgəsi</i>		
Yan	yan, yən, yen	açyan, yiyən	
Yan	nan	başlayan	başlanan
Yan		qoruyan	uçan
Yan		qoruyan	əsirgələn
Yan		oxumuyan	okımığan
Yan		oxuyan	okuğan
Yan		uçyan	uçan

İŞLƏYƏN HƏSƏNBƏY HADI

Yan		utany <u>an</u>	əsirgə <u>lən</u> , utans <u>ak</u> , utan <u>ğan</u>
Yan		utany <u>an</u>	
Yan		yaşay <u>an</u>	
Yan		yaşay <u>an</u>	yaşan: gizlədən
Yana	kimi, kən	görəny <u>ana</u>	görənkimi görənk <u>ən</u>
Yar	yər, çanq	bolyar	bollu sollu
Yən	ən	çöny <u>ən</u>	çön <u>ən</u>
Yi	rəği	kiçiyi	kiçr <u>əği</u>
Yin	davamı, çoxl<u>u</u>ğu gözt<u>er</u>ir	gedəyin gələyin	gəlin gedin _{nəxcüvan} , gələk gedək.
Yu	rak	uçayu	uçarak
Yən	gən	isləy <u>ən</u>	isləg <u>ən</u>
Zaq	zaq, raq, rıq	gabaz <u>aq</u>	gabarı <u>q</u>
Zar	zər, sər, lar	üzümzar yalqavzar ₃	üzümsər
Zə	lə, ed	göz <u>ə</u>	gözlə, göz ed
Zik		biləzik	büzəlik ₈
Zir		öləz <u>ir</u>	öləsər ölə sır
Ziş	zəyiş	mənqzəyiş	bənzəyiş
ir	ri	səmir <u>m</u> ək	səmir <u>m</u> ək